

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

טוראי ראובן הרטום ז"ל

בן יעל ואליהו

נולד בפירנצה, איטליה

בתאריך ט"ז באדר תרפ"ח, 8/3/1928

התגורר בירושלים

התגייס בפברואר 1948

שרת בחיל הרגלים

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

כ"ה באדר ב' תש"ח, 5/4/1948

נקבר בבית העלמין הר הזיתים

בן 20 בנופלו

קורות חיים

בן יעל (לבית קאסוטו) והרב פרופ' אליהו-שמואל, נולד ביום ט"ז באדר תרפ"ח (8.3.1928) בעיר פירנצה, איטליה, למשפחה דתית- ציונית. החיבה לחקלאות היתה טבועה בו משחר הילדות. ראובן עלה ארצה ביום 13.9.1939, למד בבית-הספר העממי בקבוצת רודגס, בירושלים ובמגדיאל, ובבית-הספר החקלאי במקווה ישראל. היה חבר גרעין "תקומה" של "הפועל המזרחי" והשתתף ביסוד המושב בנגב. במקווה ישראל הצטרף ל"הגנה" באמצעות הארגון הספורטיבי "אליצור" שאליו השתייך. בינואר-פברואר 1948 היה בגיוס חלקי בירושלים. כשהתגייס גיוס מלא השתייך למחלקה הדתית שהשתתפה בפעולת "נחשון". היה רגם ונשק במוצא. נפל ביום כ"ח באדר ב' תש"ח (8.4.1948) בעת ההתקפה על מוצא. הובא לקבורה בבית-הקברות בסנהדריה בירושלים. ב-25.3.1968 הועברו עצמותיו למנוחת-עולמים בבית-הקברות בהר-הזיתים.

ראובן הרטום 1928 - 1948

ראובן הרטום, נולד בפירנצי, (איטליה) בט"ז באדר תרפ"ח (8.3.28) והיה בן הזקונים של הרב אליה שמואל הרטום ושל יעל, לבית קאסוטו. שנותיו הראשונות עברו עליו בעיר מולדתו.

בשנים 1933/34 שהה שנה אחת עם משפחתו בתל אביב, ביקר שם בגן הילדים והיה לו זה המפגש הראשון עם ארץ ישראל.

לאחר כשנה חזרה המשפחה לאיטליה והתגוררה בפירנצי. באוקטובר 1935 עברה המשפחה לרומא, שם לאחר מספר חודשים, נפטרה אימו. אביו גידל אותו, אך בשנת 1937 העביר את הטיפול בו ובשנים מאחיו לסבתא מצד האם - ארנסטה קאסוטו לבית גאלטי, ולדודה, אחות האם, שמחה ביציאה שליין (לימים שילוני), לבית קאסוטו.

ראובן היה קשור מאוד לאחיו דוד, שעלה ארצה בשנת 1938 וגר בקיבוץ רודגס. לאחר עלייתו ארצה יחד עם אביו, בשנת 1939, הצטרף ראובן לחברת הילדים בקיבוץ ונראה היה שמצא שם את מקומו ואת דרכו. אביו, שחיפש בינתיים סידור קבע לעצמו בארץ, הקפיד לבקרו בכל שבת.

תקופה מאושרת זו בחייו של ראובן לא האריכה ימים ונקטעה כאשר אחיו דוד נפטר באופן פתאומי למדי, ביום י"א בכסלו ת"ש (23.11.39), כתוצאה מדלקת קרום המוח.

חודש לאחר מכן עלה ארצה אחיו הגדול מנחם עמנואל. ראובן, יחד עם אביו ואחיו, עברו להתגורר בירושלים.

הנער הצעיר המשיך לימודיו בבתי ספר דתיים (דורש ציון וחורב) ואת הבר-מצווה חגג בבית הכנסת האיטלקי בירושלים, שנוסד בעיקרו על ידי אביו ואחיו.

בשנת תשי"ג (1942) עבר ראובן לגור משך כשנה בבית אחיו, מנחם עמנואל שהתחתן בינתיים והתיישב במושבה מגדיאל. ראובן סיים במגדיאל את בית הספר היסודי ונחשף לראשונה לחיי החלקאות. לאחר סיום לימודיו בכיתה ח' קיבל ראובן מילגה בשל הישגיו הנאים בבית הספר היסודי ועבר ללמוד בבית הספר החלקאי "מקווה ישראל".

בעת לימודיו בבית הספר הדריך ראובן ילדים, צעירים ממנו במעט, שעלו ארצה מאיטליה במסגרת "עליית הנוער" וסייע להם להשתלב בחיי הארץ.

ב"מקווה ישראל" החל ראובן את פעילותו ב"הגנה". לימים עזב את בית הספר בשל חילוקי דעות עם המנהל והצטרף לגרעין של צעירים, שהתארגנו ליד כפר הרוא"ה כדי לייסד נקודות התיישבות חדשות.

במוצאי יום הכיפורים תשי"ז (1947) היה ראובן בין מייסדי המושב תקומה, שהוקם לא רחוק מהעיר עזה. בתקומה עסק בחקלאות, התמחה בתחום הצבאי ולקח חלק בפעילות להגנת המושב מפני תוקפנות הכנופיות הערביות, שהחלו לפעול בעיקר לאחר החלטת עצרת האומות המאוחדות בכ"ט בנובמבר 1947.

בערב נר שני של חנוכה, כשחזר מביקור בירושלים ניצל בדרך נס. ראובן חזר לתקומה למרות שהודיעו לו שהדרך מסוכנת, כיוון שרצה למהר ולחזור לתפקידו בהגנה על הישוב. בדרך הותקף האוטובוס וכשראובן התרומם לאחר סיום ההתקפה, מצא כדור של רובה נעוץ בגובה ראשו, בדופן האוטובוס לידו ישב קודם לכן.

בתחילת שנת 1948 עזב ראובן את המושב והתכוון לגור עם אביו בירושלים, אולי גם כדי לנחם אותו על מות בנו, מאיר, אחיו של ראובן. מאיר הגיע ארצה בשנת 1945, אחרי שדרך נס ניצל מהנאצים באיטליה במנוסה רגלית לאורך מאות קילומטרים, התחתן בשנת 1947 ונפטר 3 חודשים לאחר מכן משיתוק ילדים.

ראובן התכוון להתחתן עם נעמי העברי, נערה אותה הכיר במושב תקומה. מעט לאחר הגיעו לירושלים נקרא לשירות ב"הגנה", ובהתאם לחינוך שקיבל ולהרגלו לציית לצו השעה, התגייס מייד ושירות בפלוגה הדתית. היה בין מגיני הישוב מוצא שליד ירושלים והודות להכשרתו הצבאית שימש נשק ורגם.

בפורים ביקר בירושלים ובילה בה את יום הולדתו העשרים. הוא היה שליו ומלא תקווה והבטיח לבני המשפחה לחזור לליל הסדר.

ביום כ"ה באדר ב' תש"ח (5.4.48), הותקף המוצב בו שהה על ידי כנופיה ערבית גדולה. באותה עת המוצב לא היה מאויש בשלמותו, עקב אי התייצבותם של מספר לוחמים - תלמידי ישיבה. המפקד לא היה יכול להקצות לוחמים להגנתו של כל המוצב ויותר על ההגנה באגף שנראה לו כי היה מוגן דיו בעקבות תנאי השטח.

לרוע המזל חדרו התוקפים הערביים מאגף זה וכבשו את העמדה, כאשר ל-14 הלוחמים היהודים נגרמו קורבנות קשים: 3 נהרגו ו-10 נפצעו.

ראובן נפצע קל בגל הראשון של ההתקפה, אך נפגע קשה ונהרג בגל השני. מפקד המוצב מצא אותו הרוג, אך איש לא ידע כיצד נפל. יש גירסאות שונות לכך ובין היתר כי נפגע מהתפוצצות רימון יד אותו ביקש להשליך לעבר האויב, אך כשל כיוון שנחלש בעקבות פציעתו וכוחו לא עמד לו כדי לבצע את המשימה.

ראובן הובא לקבורה זמנית בבית הקברות בסנהדריה, על תנאי שיקבר בקבורת קבע בהר הזיתים, כאשר הדבר יהיה אפשרי.

ביום השנה ה-20 לפטירתו, לאחר מלחמת ששת הימים, ניטמן בהר הזיתים. מספר חודשים לאחר מכן הותמן לידו אביו, שנפטר ברומא בשנת 1965.

ת.נ.צ.ב.ה.

